

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

Redactori: PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADA PARIS, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDĂTOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani
Un număr vechin 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei
Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

S U M A R

Despre concepțiunea obligațiunei în dreptul primitiv roman și în special despre natura juridică a nexului. Introducere și considerațiuni generale de Alex. Cerban.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — *Inalta Curte de Casație și Justiție, secția III: A. Em. Popovici cu Ministerul de Interne.*

Tribunalul Ilfov, secția comercială: Dandtz & C-nie cu Albert Sieberman.

JURISPRUDENȚA STRAINA. — *Tribunalul civil din Nantes. Tribunalul civil din Toulouse. — Observațiuni de S. R.*

Despre concepțiunea obligațiunei în dreptul primitiv roman și în special despre natura juridică a nexului

Introducere și considerațiuni generale

În dreptul modern autorii clasici stabilesc în ce privește drepturile patrimoniale, o deosebire fundamentală de natură între drepturile reale pe de o parte și cele personale sau de creanță pe de alta.

Această distincțiune este considerată ca fiind bazată pe natura lucrurilor¹⁾, căci un drept patrimonial poate avea ca obiect *fie un lucru* asupra căruia puterea de acțiune a titularului se exercită în mod direct și imediat fără mijlocirea vreunei persoane, fie un *fact pozitiv sau negativ* al omului, în care caz, puterea de acțiune a titularului se exercită față de o persoană determinată, obligată să îndeplinească o prestațiune anumită consistând în a da, a face ceva sau a se abține dela un fapt, după cum obli-

gațiunea acelei persoane are de obiect remitera unui lucru, un fapt sau o abstențiune având pentru creditor o valoare pecuniară.

Dreptul real este considerat ca un drept absolut fiindcă se exercită în mod direct și imediat asupra unui lucru, fără mijlocirea unui intermediar între titularul dreptului și lucrul asupra căruia poartă acel drept; deci dreptul real nefiind decât manifestațiunea, recunoscută de lege, a unei stăpâniri de fapt, există *erga omnes*, adică titularul dreptului real se poate prevala față de toată lumea de existența celui drept; pe când din contra dreptul de creanță este considerat ca relativ, adică nu poate fi exercitat decât în contra unei persoane determinate și cunoscută dinainte numită debitor, care joacă rolul de subiect pasiv al dreptului de creanță²⁾.

Este o tendință contrarie a unei doctrine mai recente care asimilează dreptul real cu dreptul de creanță, pretinzând că ambele sunt de aceeași natură, fiindcă orice drept are un caracter social și prin urmare există în mod necesar față de cineva, cu alte cuvinte orice drept este un *raport între persoane*, cu singura deosebire că în cazul unui drept real, există o obligațiune generală de abstențiune impusă tuturor în afară de titularul dreptului real, pe când

2) În acest sens: Duranton t. No. IV 225; Mercadé t. II p. 362, Laurent t. VI No. 75 p. 92 și 96; Aubry et Rau 5-e ediție t. II p. 72. Huc t. IV p. 6; Baudry-Lacantinerie et Chauveau «Des biens» p. 3 și urm.; Berolzheimer, «Rechts und Wirtschaftsphilosophie» t. IV p. 67, Capitant, «Introduction à l'étude du droit civil», p. 44 și urm.

1) Baudry-Lacantinerie et Chauveau, «Des biens», p. 5.

în cazul unui drept de creanță, există unul sau mai multe persoane anume determinate, care au rolul de subiect pasiv al dreptului³⁾.

Care a fost concepțiunea dreptului roman primitiv în această privință? Asimilat-a el dreptul real cu dreptul de creanță în sensul ca ambele drepturi să fie considerate ca raporturi între persoane, sau din contra dreptul de creanță fost-a el asimilat dreptului real în sensul că, după cum în acest din urmă caz titularul dobânda un drept asupra unui lucru, în primul caz dobânda un drept asupra persoanei obligate și deci în caz de neplata datoriei la termen, persoana debitorului să cadă în stăpânirea creditorului, după cum sclavul era în a stăpânului său.

Cu alte cuvinte, obligațiunea în dreptul roman primitiv fost-a ea considerată ca o supunere a persoanei fizice a debitorului față de creditor, care dobânda un drept de stăpânire asupra lui, sau din contra efectul principal al obligațiunii se manifesta *ab initio* în dreptul creditorului de a considera întregul patrimoniu al debitorului, întrucă avere prezentă și viitoare ca mijloc de satisfacere al drepturilor sale, astfel încât nu era vorbă de o obligațiune sau legătură a persoanei fizice, ci a persoanei juridice, adică a debitorului considerat ca titular al patrimoniului.

Această din urmă parte a alternativei reprezintă concepțiunea dreptului roman mai recent și a dreptului modern în care nu poate fi vorba de o legătură a persoanei fizice a debitorului, ci dreptul de creanță are ca corelativ o obligațiune a persoanei juridice a datornicului, obligațiune care se numește personală în sensul că atât timp cât creditorul nu și concretizează și realizează dreptul său prin măsuri de conservare sau de executare, eficacitatea dreptului său depinde în mod esențial de activitatea economică, capacitatea și cinstea debitorului, adică de *personalitatea* acestuia, creditorul fiind în principiu ținut să respecte actele juridice ale debitorului oricare ar fi fluctuațiunile patrimoniului derivând din această cauză.

3) Ortolan, «Généralisation du droit romain» p. 637 și urm; Windscheid «Lehrbuch des Pandektenrechts» 3-a ediție t I p 140 și 141: «Alle Rechte bestehen zwischen Person und Person, nicht zwischen Person und Sache»; Girke, t. 1, § 29; Roguin, «La règle de droit p 212; Austin, «Philosophie du droit positif», p 38.

PlanioI t I n 727 și urm p 280 și urm; Demogue, «Notions fondamentales du droit privé» p 414 și urm.

A priori, dacă avem în vedere pe de o parte legea istorică că instituțiunile juridice prezintă între ele un caracter de afinitate și chiar de uniformitate cu atât mai pronunțat, cu cât ne raportăm în trecut la o epocă mai veche și că numai încetul cu încetul în cursul timpului ele dobândesc o fisionomie particulară și individuală; dacă, pe da altă parte, ținem seamă de tendința caracteristică a evoluțiunei instituțiunilor juridice la diferitele popoare și în special la Romani, ar fi logic și firesc să zicem că concepțiunea materialistă a dreptului primitiv care imprimă acestui drept o fisionomie distinctivă, a trebuit să influențeze și materia obligațiunilor, atribuind obligațiunei trăsături comune cu dreptul real dacă n'a stabilit o identitate completă între aceste drepturi.

De sigur la acest caracter concret, sensibil, corporal, ca să mă exprim astfel, al vechiului drept roman, a înțeles să facă a.usiune C.cero în *De officiis* III, 17, atunci când zice: *sed aliter leges, aliter philosophi tollunt astutias: leges, quatenus manutenerere possunt; philosophi, quatenus ratione et intelligentia.*

Astfel se explică cum în vechiul drept și chiar astăzi, transmisiunea proprietăței unui lucru era și este considerată nu ca o transmisiune a dreptului de proprietate, ci ca o transmisiune a lucrului, dreptul de proprietate fiind confundat cu obiectul asupra căruia poartă; astfel se explică cum drepturi și raporturi juridice care în dreptul mai nou se puteau aplica nu numai la lucruri corporale ci și la orice alte bunuri patrimoniale, la început nu puteau avea de obiect decât lucruri corporale, spre pildă dreptul de proprietate se aplică numai la lucruri corporale; posesiunea la început se prezintă sub forma posesiunei de lucruri corporale, quasi-posesiunea fiind o concepțiune juridică mai recentă; tot astfel dreptul de gaj restrâns la început numai la lucruri corporale, s'a întins mai târziu la toate drepturile sau bunurile care aveau o valoare pecuniară⁴⁾.

Obligațiunea la început fost-a ea concepută la fel ca și ce'elalte drepturi patrimoniale, adică nu ca o

4) A se vedea în ce privește caracterul materialist al dreptului primitiv, Ihering, «Geist des römischen Rechts», t II p 420—441.

noțiune abstractă, ci ca un drept materializat, al cărui fundament și obiect nu putea fi decât un lucru corporal și al cărui efect era de a crea în favoarea creditorului un fel de drept de stăpânire asupra debitorului, analog cu dreptul de proprietate asupra unui lucru?

Parcă în vechiul drept, adică în timpul regalității și a republicii până la lex Poetelia, creditorul avea dreptul să considere persoana fizică a debitorului ca obiect al obligațiunei, ca mijloc de realizare al dreptului său⁵⁾.

Iată cum descrie Aulu Gelliu (20, 1, 46—47) situațiunea debitorului care nu și-a plătit datoria: «Erat autem jus interea paciscendi, ac nisi pacti forent, habebantur in vinculis dies sexaginta. Inter eos dies, trinis nundinis continuis ad praetorem in comitium producebantur, quantaque pecuniae iudicati essent, praedicabatur. Tertius autem nundinis capite poenas dabant, aut trans Tiberim peregre venum ibant».

Istoricii și în special Titu-Liviu⁶⁾ și Dionys de Halicarnasse⁷⁾ zugrăvesc în culori foarte vii o stare socială și economică foarte tristă pentru datornici cari în urma neplăței capitalului și a dobânzilor cămătărești ce datorau, pierdeau mai întâi averea părintească (ager paternus avitusque), apoi restul averei și în cele din urmă răspundeau cu trupul lor de datorie ajungând într'o stare de quasi-sclavie.

Astfel fiind, Titu-Liviu a calificat cu drept cuvânt suprimarea acestei stări de iucruri ca un «aliud initium libertatis: VIII, 28. Eo auro plebī Romanae velut aliud initium libertatis factum est quia necti desierunt».

Ca o confirmare a acestei idei că obligațiunea în concepțiunea ei primitivă avea ca obiect chiar persoana fizică a debitorului, ar fi împrejurarea că aceeași expresiune tehnică *obligatio* întrebuințată pentru a caracteriza raportul juridic dintre creditor și debitor, o găsim și în materie de gaj sau ipotecă

unde se vorbește de *obligatio rei*⁸⁾; or, este incontestabil că în acest din urmă caz, lucrul ipotecat sau amanetat formează obiectul contractului și mijlocul de îndeostulare al creditorului; nu este oare verosimil că la un moment dat în evoluțiunea dreptului roman, această unitate de expresiune să nu fi fost decât *expresiunea unităței de concepțiune* în ce privește natura obligațiunei?

Ca exemplu caracteristic de deosebirea mai sus arătată între obligațiunea considerată ca inerentă persoanei fizice a debitorului și obligațiunea considerată ca o legătură a persoanei juridice a debitorului, titular al unui patrimoniu, se poate cita efectele conșințite *jure civili* în materie de *capitis diminutio* cu privire la datoriile contractate de capite minutus înainte de evenimentul care a dat naștere la *capitis diminutio*. În adevăr, *capitis diminutio* fiind considerată ca o distrugere a personalității civile sau juridice a lui *capite minutus*, fără a se atinge întru nimic persoana fizică care rămâne intactă, în mod logic, dreptul civil roman a admis că cel *capite minutus* este liberat de datoriile sale contractuale, de oarece acestea erau considerate, conform unei concepțiuni mai recente despre natura obligațiunei, ca fiind o legătură a persoanei juridice și deci trebuind să dispară odată cu personalitatea juridică a debitorului, după cum pe temeiul aceleiași idei se stingea dreptul de usufruct sau de uz care aparținea lui *capite minutus*⁹⁾;

Din contra obligațiunile ex delicto subsistau în contra lui *capite minutus*, ceea ce se explică prin ideea că acest fel de obligațiuni având un caracter penal și pedeapsa fiind bazată pe ideea de răsunare contra celui care a comis delictul, urmează că o asemenea obligațiune ca și delictul din care isvorăște

8) «Pignoris obligatio» Dig. XX tit. 1 pag. 23 § 1; XLVI tit. 10 frag. 28; «res obligate hypothecae nemine jure ignoris vel hypothecae» Dig. XXII tit. 4; pag. 4, XLII tit. 6 pag. 1 § 3; fundus obligatus alicui, obligatio fundi. Dig. XVI tit. 1 pag. 28 § 1; XVIII tit. 4 pag. 41 pr. etc....

9) Gai, Commentarii IV, 38; nam si ex contractu nobis obligatus obligata ve sit et capite diminutus deminutave fuerit, velut mulier per coemptionem, masculus per adrogationem, desinit jure civili de-bere nobis»; Dig. VII. tit. 4 frag. I pr. nonsolum usufructum amitti capitis minutione constat, etc....; cf. Gai, Commentarii III, 83.

5) Brinz: «Lehrbuch der Pandekten», t II p 3 și urm.

6) Titu Livi, «ab urbe condita», libr II, 23, 1, 6, 7; II, 27, 1, 10; VI, 36, 12; VII, 19, 5; VIII, 28.

7) IV, 9 și VI 83.

au un caracter personal și deci sunt inerente persoanei fizice a delinquentului. Prin umare în caz de capitis diminutio persoana fizică rămânând aceeași, obligațiunea delictuală continuă să subsiste, jure civili, contra lui capite minutus.¹⁰⁾

În dreptul roman mai recent ca și în dreptul modern, chiar dacă a existat constrângerea corporală contra debitorului care nu-și execută obligațiunea, totuși această sancțiune nu face ca debitorul să fie obiectul obligațiunii, ci constituie un mijloc indirect de constrângere față de debitor pentru a-l sili să-și îndeplinească obligațiunea, de unde urmează că persoana debitorului nu mai putea fi vândută nici întru trebuință pentru ca prin serviciile ce va presta să-și achite obligațiunea.

Această schimbare în concepțiunea obligațiunii pare a rezulta din un pasagiu a lui Titu-Liviu referitor la lex Poetelia VIII, 28: «Pecuniae creditae bona debitoris, non corpus obnoxium esset»¹¹⁾.

Studiile de drept comparat ne arată că concepțiunea obligațiunii a trecut prin aceleași faze de evoluțiune și la alte popoare. Astfel găsim dispozițiuni care permit uciderea debitorului în vechiul drept norvegian¹²⁾ și în legea Salică¹³⁾; deasemenea în vechiul drept al Francilor găsim concepțiunea unei obligațiuni cu caracter real având de obiect persoana fizică a debitorului¹⁴⁾.

Este foarte plausibil de admis că condițiuni analoage de viață în cursul evoluțiunii sociale și economice a diferitelor popoare să dea naștere la instituțiuni juridice identice sau foarte asemănătoare.

Cestiunea ce urmează să examinăm este de a se ști dacă instituțiunea nexului, astfel cum o găsim descrisă de istorici în consecințele ei dureroase pentru debitor sau în scrierile foarte laconice ale gramaticilor care se ocupă de natura ei juridică, dacă acest nexum corespunde la acea fază de dezvoltare a insti-

tuțiunilor juridice când contractul de împrumut nu exista încă sub aspectul de contract re fără formă ca contractul de mutuum, dând naștere numai la obligațiunea debitorului de a restitui suma împrumutată, ci creditorul dobânda în virtutea contractului un drept de stăpânire asupra debitorului, astfel încât, în caz de neplată, persoana acestuia era considerată ca o valoare economică aparținând creditorului.

(Va urma).

Alex. Cerban.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE

SECTIUNEA III

Audiența dela 18 Iunie 1913

Președința d-lui I. Duca, președinte

A. Em. Popovici cu Ministerul de interne

CONTENCIOS ADMINISTRATIV. — POLITIST. — FUNCȚIUNE. — EXAMEN. — STABILITATE. — ÎNLOCUIRE. — ACT DE AUTORITATE
FUNCȚIUNI POLITIENESTI. — EXAMEN DE CAPACITATE. — CANDIDAȚI. — TITLURI. — VECHI POLITISTI. — EXAMEN AD-HOC. — ART. 26 ȘI ȘI 63 L. ORG. POLITIEI GENERALE A STATULUI.

1° Funcționarii vechi polițiști cari a reușit la examenul instituit de Minister pentru această categorie de candidați la postul de comisar, dobândesc stabilitatea funcțiunii și nu mai pot fi înlocuiți fără aplicarea măsurilor disciplinare prevăzute de art. 47 din legea de organizare a poliției generale a Statului, și fără o hotărâre a autorității disciplinare, singură competentă a aplica pedepse în caz de fapte reprobabile.

2° Dispoziția legii de organizare a poliției generale a Statului relativă la examenul de capacitate ce trebuie să depună în timp de 6 luni acei cari posedă titlurile cerute de art. 26, nu se aplică funcționarilor foști polițiști prevăzuți de art. 63, cari au fost numiți pe baza unui examen ad-hoc, indiferent dacă au avut sau nu titlurile cerute de lege și cari se bucurau de dreptul de stabilitate din ziua numirii lor în funcțiune.

No. 287.— Admis recursul făcut de D-I Em. Popovici contra decretului regal No. 2718, publicat în *Monitorul Oficial* No. 7 din Aprilie 1913 și declarat ilegal actul

10) Dig IV, tit. 5, pag. 2 § 3 : Nemo delictis exiit quamvis capite minutus sit.

11) Behker, «Zur Lehre vom Rechtssubjekt in Ihering'sche Jahrbücher für die Dogmatik des heutigen Römischen und deutschen Privatrechts», vol XII p 69 și urm.

12) Kohler, «Shakespeare vor den Forum der Jurisprudenz» 1883 p 30 și urm.

13) Jacob Grimm, «Deutsche Rechtsalterthümer» p. 617.

14) Eger, «Vermögensheftung und Hypothek urch fränkischen Rechte» 1903 pag. 31 și urm. 45 și urm. 86 și urm. 418 și urm.

de autoritate al Ministerului de interne prin care numitul a fost înlocuit în funcțiunea de subcomisar ce ocupă în Poliția Capitalei.

S'a citit raportul făcut în cauză de d-l consilier G. Flaislen.

S'au ascultat: d-l avocat P. Macri, pentru recurent, în desvoltarea mijloacelor de casare; d-l avocat Al. Polichroniade, din partea ministerului, în combateri.

Curtea deliberând,

Având în vedere recursul făcut de Al. Em. Popovici prin petiția înregistrată la No. 4963 din 29 Aprilie 1913 contra decretului regal No. 2718, publicat în „Monitorul Oficial” No. 7 din Aprilie 1913 precum și contra actului administrativ de autoritate al Ministerului de interne prin care a fost înlocuit în funcțiunea de subcomisar clasa I ce ocupă în poliția Capitalei.

Având în vedere că recurentul invoacă următoarele motive în susținerea recursului său:

«Violarea art. 31, 38, 40, 45, 46, și 63 din legea organizării poliției generale a Statului, prin faptul că el, care înainte de legea de organizare din 1905—servise 16 ani în poliție în cursul căreia ajunsese la rangul de comisar, pe baza art. 63 din sus zisa lege a dat la 26 Iulie acel an examen de comisar și a reușit cu media 7.

»Că, pe baza acelu examen, în conformitate cu al II al art. 63, la 1 Iulie 1906 a fost numit subcomisar clasa III-a, iar la 4 Martie 1909 a fost avansat la clasa II-a. Că, odată cu obținerea acestui grad, conform dispozițiilor tranzitorii ale ultimului aliniat al acelu articol, a căpătat de fapt și de drept stabilitatea acordată de lege la care avea dreptul, după darea examenului, din chiar ziua numirii lui în poliție, ce deosebire de cei numiți pe baza art. 26 fără un prealabil examen de capacitate, așa că, având un drept câștigat în mod definitiv, ilegal a fost înlocuit din funcțiunea de subcomisar cl. I-a ce ocupă în poliția Capitalei.»

Având în vedere că, se recunoaște de reprezentantul Statului, că recurentul, vechiu polițist și reușind la examenul de capacitate trecut la 26 Iulie 1905 pentru postul de comisar, a fost numit la 1 Iulie 1906 subcomisar clasa III-a în poliția Capitalei; că la 4 Martie 1909 a fost avansat la clasa II-a, iar la 21 Martie 1912 la clasa I-a unde a funcționat până la 7 Aprilie 1913, când a fost înlocuit, susține însă că dânsul fiind numit subcomisar clasa III-a ulterior punerii în aplicare a legii de organizare a poliției din 1905, urma pentru a căpăta stabilitatea să satisfacă cerințele art. 38 al. 3 din lege, adică după un stagiu de șase luni să treacă un examen de aptitudine, condițiune care recurentul n'a îndeplinit o;

Văzând art. 63 din legea organizării poliției generale a Statului din 1 Aprilie 1903 modificată în 1905;

Considerând că, după dispozițiunile acestui text de lege, foștii ofițeri de poliție înainte de promulgarea acestei legi, dar cari nu întrunesc condițiunile de admisibilitate cerute de lege (licența pentru posturile de subcomisar, directori de poliție, etc. și cel puțin patru clase gimnaziale pentru posturile de subcomisari), n'ar putea fi primiți în corp, dacă n'ar trece un examen de aptitudine și capacitate bucurându-se din ziua numirii de drepturile și stabilitatea prevăzută în această lege;

Considerând că, în speță, din actele aflate la dosarul afacerii și din debateri fiind constatat că recurentul Al. Em. Popovici ca fost polițist timp de 16 ani înainte de promulgarea legii de organizare a poliției generale a Statului din 1905, ajunsese la gradul de comisar, și că reușind la examenul instituit ad-hoc de Minister pentru această categorie de candidați pentru postul de comisar, a fost numit subcomisar clasa III, avansat apoi la clasa II-a, în cele din urmă la clasa I, post din care a fost înlocuit, rezultă că conform dispozițiilor art. 63 ultimul aliniat, dânsul a căpătat dreptul la stabilitate din ziua numirii sale, și stabilitate efectivă din ziua avansării în postul de sub-comisar;

Ministerul nu-l putea înlocui din funcțiune fără aplicarea măsurilor disciplinare prevăzute de art. 47 și fără o hotărâre a autorității disciplinare, singura compeltinte a inflige pedepse în caz când funcționarul s'ar fi făcut vinovat în exercițiul funcțiunii de fapte reprobabile;

Considerând că, alegațiunea reprezentantului Ministerului de interne, că recurentul fiind numit subcomisar clasa III-a, urma ca timp de șase luni dela numire să depue un nou examen pentru a căpăta stabilitatea, nu este întemeiată, căci legea prin acest text se referă la acei funcționari de poliție cari având titlurile cerute de art. 26, urmează ca după numire să depună în timp de șase luni un examen de aptitudine și capacitate, iar nu de funcționarii foști polițiști prevăzuți de art. 63, cari au fost numiți pe baza unui examen ad-hoc, indiferent dacă au avut sau nu titlurile cerute de lege și cari se încruau de drepturile de stabilitate din chiar ziua numirii lor în funcțiune;

Că, apoi, legea nu distinge între ambele aceste examene, cari poartă asupra aceloraș materii, în cât desigur nu poate să fie în spiritul legiuitorului ca cineva intrând în carieră pe baza unui examen, să mai depună încă odată același examen pentru a avansa și căpăta stabilitatea;

Că, dar, motivele de casare fiind fondate, recursul cată să fie admis.

Pentru aceste motive, admite recursul, declără ilegală înlocuirea recurentului.

TRIBUNALUL ILFOV, SECȚIA COMERCIALĂ

Audiența dela 1 Mai 1913

Președința d-lui N. T. Metaxa, judecător de ședința

Dantz & C-nie cu Albert Sieberman

MORATORIU. — ACTE DE URMĂRIRE. — ACTIUNI. — ÎNTRERUPERE. — ART. 839 COD. COMERCIAL.

MORATORIU. — POPRIRE. — INADMISSIBILITATE. — ART. 839 COD. CIVIL.

1° Cu toate că art. 839 cod. comercial, care prevede că în timpul moratorului nici un act de urmărire nu se poate începe sau continua în contra debitorului precum nu se poate intenta sau continua nici o acțiune contra lui, nu vorbește nimic despre actele de conservare, totuși aceste dispozițiuni au a se aplica și când e vorba de asemenea acte, de oarec: a se admite contrariul ar fi ca beneficiul moratorului să fie cu totul iluzoriu, datornicul fiind împedat în conducerea și lichidarea comerțului său prin aceste măsuri luate de creditor.

2° Poprirea nefiind admisibilă decât numai însoțită sau precedată de o chemare în judecată, urmează că, întrucât prin art. 839 cod. comercial, orice acțiune contra debitorului este interzisă în timpul maratarului, nu se mai poate înființa nici o poprire care prin efectele sale ar putea în unele cazuri să imobilizeze întreg patrimoniul datornicului, atunci când orice acțiune în contra sa este întreruptă.

No. 787.— S'a prezintat firma Dantz & C-nie prin reprezentantul său N. Josephovici asistat de d-nii avocați I. Gr. Periețeanu, C. Romanescu și G. Cristescu, lipsind creditorul proprior Albert Lieberman.

Tribunalul,

Având în vedere că, firma Dantz et C-nie face contestațiune în contra poprirei ordonată pe baza ordonanței acestui tribunal cu No. 1198 din 1913, și efectuată prin procesul-verbal dresat de portăreji locali la data de 31 Ianuarie 1913, cerând desființarea ei pe motivul că, prin sentința acestui tribunal cu No. 364 din 1913, s'a acordat numitei firme un moratoriu pe timp de 6 luni și potrivit art. 839 cod. com. ori ce acțiune, executare sau măsură asigurătoare, care este de natură a-i împedica în conducerea sau lichidarea voluntară a comerțului nu se poate îndrepta și nici continua în contră-le în timpul moratorului;

Având în vedere că, potrivit art. 839 cod. com. în timpul moratorului nici un act de urmărire nu se va putea întreprinde sau continua contra debitorului și nici o acțiune nu se va putea intenta sau continua contra lui, decât numai dacă nu rezultă din fapte posteriore acordări moratorului;

Având în vedere că, atât în doctrină cât și în jurisprudență, deși textul art. 839 cod. com. nu vorbește nimic despre actele de conservare, este constatat că asemenea acte cari sunt de natură a împiedica lichidarea comerțului nu sunt permise a fi luate de fiecare creditor în parte;

Căci a se admite contrariul, ar însemna că beneficiul moratorului să fie cu totul iluzoriu, datornicul fiind împedat în conducerea și lichidarea comerțului său prin măsura luată de creditor, iar moratoriul având tocmai drept scop de a facilita comerciantului lichidarea voluntară;

Având în vedere, d'almintrelea, că asemenea măsuri luate individual de creditori pentru asigurarea lor, sunt chiar lipsite de interes, de oarece odată cu acordarea moratorului, tribunalul potrivit art. 837 și următorii cod. com. prescrie toate măsurile conservatorii și precauțiunile ce crede necesarii pentru a asigura integritatea patrimoniului debitorului numind și o comisiune de supraveghere aleasă dintre creditori;

Având în vedere că, poprirea nefiind admisibilă decât numai însoțită sau precedată de o chemare în judecată, iar acestea prin art. 839 cod. com. fiind formal interzise, iar cele deja existente ne mai putând fi continuate, nu se poate susține fără a se

înlătura dispozițiunile precise ale citatului text, că poprirea să și producă efectele sale immobilizând în anume cazuri chiar întreg patrimoniului datornicului atunci când acțiunea este întreruptă;

Considerând că, din termenii în care este redactat citatul text al art. 839 cod com. reese că legiuitorul nu face nici o distincțiune între actele întreprinse mai înainte sau după acordarea moratorului, aceiași fiind rațiunea atât pentru unele cât și pentru cele l'alte;

Intradevăr, moratoriul fiind opozabil tutulor creditorilor, chiar și celor cari nu au luat parte la votarea lui, iar efectele sale neproducându-se decât numai față de creditorii existenți în momentul acordării lui, legea nu admite vre-un drept de preferință asupra dintelor dânsii în detrimentul celor l'alți, deși uni au introdus acțiuni, au obținut titluri, au început chiar executări, iar alții au stat în inacțiune și dacă acesta este principiul pus de legiuitor, care ar fi rațiunea după care un act cu caracter asigurător luat înainte de acordarea moratorului să se bucare de mai multă favoare de cât chiar o hotărâre judecătorească pusă în executare, când efectele sale cari se pot întinde chiar asupra întregului patrimoniu, pot fi cu mult mai dăunătoare lichidării decât o executare care în majoritatea cazurilor se îndreaptă numai asupra unei porțiuni din patrimoniu.

Așa dar, dacă s'ar admite menținerea măsurii luate în afară de atingerea ce s'ar aduce principiilor care guvernează materia moratorului, s'ar ajunge și la inegalitate între creditorii, de oarece creditorii cu popriri anterioare ar sili pe debitor, care altfel nu ar putea face lichidarea, să-i plătească cu preferință, ceace este contrar atât regulilor stabilite în moratoriu, cât și principiului pus în art. 462 pr. civ. care dă dreptul tutulor creditorilor să intervină în instanța de validare până ce nu s'a dat o sentință definitivă asupra ei.

Intr'adevăr, pe de o parte nefiind nici o discuțiune că în timpul moratorului nu se poate efectua vre-o poprire, iar pe de alta, dacă se admite că poprirea anterioare își produc efectele lor chiar în timpul moratorului, acești creditorii trecând peste măsurile luate de justiție prin sentința de acordarea moratorului și cu toate că acțiunea pe baza căreia au obținut poprirea numai au dreptul a o continua, ar putea reclama creanțele lor cu preferință față de

ceil'alți creditorii; or, prin art. 839 cod com. se arată anume creanțele cari se pot urmări în timpul moratorului și a se admite altele afară de cele specificate în mod limitativ, înseamnă a crea dispozițiuni de lege, ceace nu intră în atribuțiunea organelor judecătorești.

Deci, față de cele mai sus expuse, tribunalul în majoritate găvind fundată contestația, urmează a o admite și a dispune desființarea poprirei.

Că, tot pentru considerațiunile de mai sus, cari învederează pericolul menținerii unor asemenea măsuri menite să împiedice lichidarea voluntară și în ori ce caz stânjenirea ei, pericol care nu rare ori merge până la desființarea pe cale indirectă a beneficiului acordat, admiterea execuțiunei provizorii se impune și deci tribunalul o admite.

Pentru aceste motive, admite contestația și suplimentul de contestație făcute de firma comercială Dantz & C-nie.

Semnați : N. T. Metaxa, N. Steriade.

Opiniune

Subsemnatul sunt de părere a se respinge contestația făcută de firma Dantz & C-nie pentru următoarele motive :

Deși art. 839 cod com. prevede că nici o acțiune nu se poate intenta sau continua, precum nici o executare nu se poate începe sau continua în timpul moratorului, totuși din textul de mai sus nu reese că o acțiune intentată sau o poprire asigurătoare (cum este în speță) începută cu mult înaintea acordării moratorului, ci că acțiunea cât și poprirea rămân suspendate până după expirarea termenului de moratoriu, căci ar fi nedrept să anulezi niște acte de prevedere pe care creditorii diligenți ai falitului le ar lua înainte de acordarea moratorului, favorizând astfel pe creditorii neglijenți, cari dacă nu s'ar fi acordat moratoriu falitului n'ar fi putut încasa nimic din sumele pe cari alți creditorii diligenți le poprise, ba ce este mai mult acești creditorii neglijenți în speța de față merg la sigur de a fi favorizați în dauna celor cari au făcut poprirea asigurătoare, căci după cum reese din prima și singura situațiune depusă de falit după acordarea moratorului, cu primele sume încasate a plătit pe anume creditorii, iar nici de cum pe vreunul din cei cari făcuse poprirea asigurătoare.

Semnat : T. Măgheru.

JURISPRUDENȚA STRAINĂ

TRIBUNALUL CIVIL DIN NANTES

24 Iunie 1911

SINUCIDERE. — STAREA MINTALĂ A SINUCIGAȘULUI. — DACĂ TRIBUNALELE POT DECLARA VALIDĂ DISPOZIȚIUNEA UNUI ASEMENEA TESTATOR.

Imprejurarea că autorul unei dispozițiuni cu titlu gratuit a încercat a se sinucide sau chiar s'a sinucis în realitate, îndată după confecționarea actului, nu dovedește alienațiunea lui mintală și, în consecință, nu este suficientă pentru a aduce anularea acestei dispozițiuni, rămânând ca judecătorii să aprecieze în mod suveran dacă autorul dispoziției s'a bucurat sau nu, în momentul facerii actului, de întregimea minții sale.

(Din *Recueil Phily*, 1912, p. 905).

Observațiune. — Nici o discuțiune nu este cu putință în privința punctului decis de tribunalul din Nantes. A se vedea, în această privință, numeroasele autorități citate de d-l D. Alexandresco, tom. IV, partea 1-a, (ed. a 2-a), p. 38. *ad notam.*

Sf. Augustin, deși condamnă sinuciderea ca un atentat la morală și la religie, recunoaște totuși că acest act este adeseori conceput și executat cu mintea rece și o mare luciditate de spirit. Teoria acestui părinte al bisericii latine este însă contrară acelei susținută de *Jean Jacques Rousseau*, care consideră sinuciderea ca un act de nebulie ((*Nouvelle Héloïse*, partea III, scrisoarea 22).

Sinuciderea fiind condamnată de religie, canoele bisericii latine, ca și acele ale bisericii ortodoxe, refuză slujba bisericească sinucigașului, pentru că a murit păcătuiind. Vezi Loysel, *Institutes coutumières*, II, p. 211, nota de sub regula 17 (ed. Dupin et Laboalaye din 1846).

TRIBUNALUL CIVIL DIN TOULOUSE

14 Ianuarie 1913

TESTAMENT. — LEGAT FĂCUT UNEI PERSOANE NECONCEPUTE SUB CONDIȚIA NAȘTEI LEGATARULUI. — INADMISIBILITATE. — ART. 808 COD. CIVIL ROMÂN.

Nu se poate face un legat în favoarea unei

persoane neconcepute încă în momentul morții testatorului, nici chiar sub condiția suspensivă a nașterii legatarului (*si nascatur*), pentru că nu se vede, în asemenea caz, care ar fi termenul îndeplinirii acestei condițiuni, în urma morții testatorului.

Observațiune. — Autorii sunt astăzi unanimi asupra acestui punct. Vezi D. Alexandresco, tom. IV, partea I, p. 85 (ed. a 2-a).

Testatorul ar putea însă să gratifice un copil neconceput în momentul morții sale, instituind un legatar cu sarcina de a da un lucru oarecare sau o sumă de bani copilului care se va naște din cutare persoană. Aceasta nu este, în adevăr, o liberalitate făcută în folosul unei persoane inexistente, ci un mod condițional al unei liberalități, făcută în folosul unei persoane capabile, ceea ce legea nu oprește. Vezi autorii citați de D. Alexandresco, *op. cit.*, p. 84, nota 2 (ed. a 2-a). Vezi însă Berton, *L'art de faire soi-même son testament*, 43, p. 40.

S. R.

BIBLIOGRAFIE

Anunțăm cu plăcere că a apărut tomul III, partea II din Comentariile de drept civil a d-lui profesor

D. ALEXANDRESCO

cuprinzând Comentariul complet și dezvoltat al titlului *Succesiunilor ab intestat*.

Acest volum, foarte complet și bine îngrijit, eră așteptat de lumea noastră juridică, pentru că cuprinde comentariul complet al uneia din materiile cele mai importante, mai grele și mai practice ale Dreptului civil.

Ediția veche, pe lângă că eră incompletă, apoi eră aproape de negăsit și se vindea cu prețuri fabuloase.

Tabla analitică a noului volum, foarte dezvoltată, este un adevărat repertoriu de jurisprudență, care cuprinde peste *cinci* coli de tipar.

Acest volum a fost tras numai în 1500 exemplare.

Așa că putem prezice de pe acum că va fi în curând epuizat, ca și volumul VIII, care a ajuns iarăș de negăsit.

Prețul vol. III, partea II : 20 lei.

N.B. *Librării au un rabat de 20%*.

* * *

Legea asupra taxelor de timbru și înregistrare, adnotată de Aurel Sterescu, licențiat în drept. București 1913. *Librăria Nouă.* — Prețul 3. Lei

* * *

NOTIUNI DE DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC de Valerian Ursianu, profesor la facultatea juridică din București. Volumul I. Tipografia „Gutenberg“ Ioseph Göbl s-sori, 1913. — Prețul 12 lei.